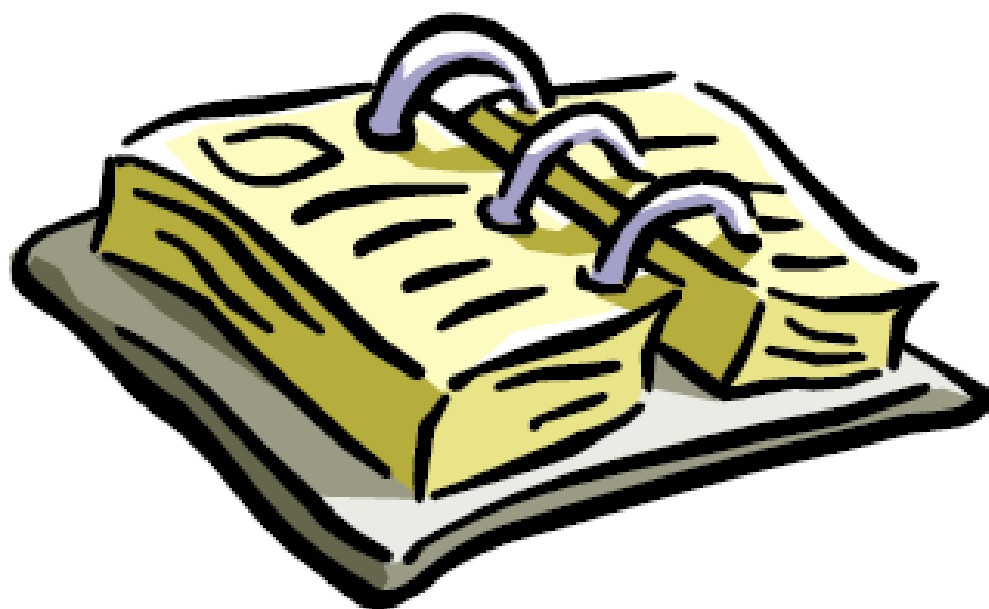

LÄNSSTYRELSEN KALMAR LÄN INFORMERAR

Lex Sarah i Kalmar län 2006

Anmälningar om missförhållanden och övergrepp inom äldre- och handikappomsorgen enligt socialtjänstlagen och verksamhet för funktionshindrade enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Lex Sarah i Kalmar 2006

Meddelande 2007:17

ISSN 0348-8748 ISRN LSTY-H-M—2007/17 --SE

Utgiven av: Länsstyrelsen Kalmar län,

Ansvarig enhet: Rättsenheten

Författare: Eva Brynolf

Tryckt hos: Högskolan i Kalmar

Upplaga: 50 ex

Bakgrund

Enligt 14 kap 2 § socialtjänstlagen (SoL) och 24 a lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) är personal som arbetar inom verksamheten skyldig att anmäla allvarliga missförhållanden och övergrepp mot enskilda.

Länsstyrelsen har sedan år 2000 genomfört enkätundersökningar om förekomsten av Lex Sarah anmälningar och tillämpning av lagstiftningen inom äldre och handikappomsorgen enligt SoL. Från den 1 juli 2005 omfattar enkätundersökningen även LSS verksamheten, då även denna personal omfattas av lagstiftningen.

Resultatet av undersökningen bygger på enkätsvar från samtliga kommuner och flertalet enskilda verksamheter som har tillstånd enligt SoL. När det gäller den tillståndspliktiga verksamheten enligt LSS är svarsfrekvensen mycket låg, vilket får till följd att det inte är relevant att ta med dessa uppgifter i resultatet av undersökningen.

Det är viktigt att notera att en anmälan kan omfatta flera olika typer av missförhållanden - bemötande, övergrepp, och omsorg. Länsstyrelsen har valt att redovisa alla de olika former av övergrepp eller missförhållanden (tabell 4-9) som kommunen har uppgett i en och samma anmälan.

Resultat av enkätundersökningen

Kommunal verksamhet

Inom SoL verksamheten har det totala antalet anmälningar ökat 2005 till 2006 från 28 till 46 anmälningar. Nybro kommun är den kommun som har flest antal anmälningar 2006 med totalt 16 stycken inom denna verksamhet. Därefter kommer Kalmar kommun med totalt 6 anmälningar.

Inom LSS verksamheten har Hultsfreds kommun flest anmälningar med 6 stycken och därefter Nybro kommun med 5 anmälningar. Inom LSS verksamheten är det också en viss ökning av antalet anmälningar 2005 till 2006, från 11 till 16.

Anmälningarna är mest frekventa inom särskilt boende i förhållande till ordinärt boenden, 33 respektive 13. Flertalet anmälningar, 38 av 62, gäller kvinnor.

Inom SoL verksamheten har det gjorts 14 anmälningar 2006 som gäller bemötandefrågor. År 2005 var det 12 anmälningar.

Motsvarande siffror inom LSS verksamheten är 3 anmälningar 2006 och 4 anmälningar 2005.

Övergrepp är den form av anmälningar som ökat allra mest 2005 – 2006 inom SoL verksamheten, från 14 till 31 anmälningar. Av övergreppen - fysiska, psykiska, sexuella eller ekonomiska – är det ekonomiska övergrepp som ökat allra mest. Nybro kommun har flest antal ekonomiska övergrepp, 15 av totalt 20 anmälningar för hela länet.

Allvarliga missförhållanden inom SoL verksamheten som gäller omsorgen har minskat från 2005 till 2006, från 15 till 10 anmälningar.

Motsvarande siffror inom LSS verksamheten är 5 anmälningar 2005 och 4 anmälningar 2006.

Resultatet av enkätundersökningen visar att Lex Sarah utredningarna oftast leder till förändrade rutiner eller någon form av kompetenshöjning. Undantaget är ekonomiska övergrepp som oftast leder till polisanmälan. Under 2006 gjordes 17 polisanmälningar i hela länet gällande ekonomiska övergrepp inom SoL och LSS. Av dessa 17 polisanmälningar har Nybro kommun gjort 12.

Enskild verksamhet

Inom den tillståndspliktiga verksamheten enligt SoL har det inte förekommit några Lex Sarah anmälningar under 2006. Från 2000-2005 har det totalt förekommit 4 Lex Sarah utredningar.

Länsstyrelsens kommentarer

Att anmäla och utreda allvarliga missförhållanden eller övergrepp är en svår, men angelägen uppgift. Vissa övergrepp eller missförhållanden är så diffusa att det kan vara svårt att sätta stopp för dem. Andra är synliga och kan lätt åtgärdas om personalen fullgör sin anmälningsplikt.

Länsstyrelsens undersökning visar att antalet Lex Sarah utredningar har väsentligt ökat från 2005 till 2006, vilket kan tyda på att kommunernas personal är mer uppmärksamma som en följd av att kunskaperna om Lex Sarah ökat. Att det ökade antalet utredningar skulle tyda på försämrad kvalitet går inte att fastslå, enligt Länsstyrelsens bedömning.

Att kommunerna tillämpar lagstiftningen på olika sätt är dock uppenbart. Det kan vara så att vissa kommuner väljer att hantera missförhållanden inom ramen för avvikelser/klagomålshanteringen, i stället för Lex Sarah. Länsstyrelsens erfarenhet är att det kan vara svårt för kommunerna att veta när Lex Sarah är tillämplig i förhållande till annan avvikelserapportering. I Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om anmälan om missförhållanden i omsorgen om äldre och funktionshindrade (SOSFS 2000:5) står; *återkommande brister i omsorgen kan sammantaget utgöra allvarliga missförhållanden*. Detta bör, enligt Länsstyrelsens uppfattning, tokas så att det som tillsynes kan ses som en mindre allvarlig händelse skall utredas.

Det mest anmärkningsvärda i Lex Sarah undersökning 2006 är det stora antalet ekonomiska övergrepp inom Nybro kommun. Resultatet kan tyda på bristande rutiner inom Nybro kommun i detta avseende. Det kan också tyda på att det finns kontrollsystem inom verksamheten som uppmärksammar missförhållanden.

Undersökningen visar att det förekommer förhållandevis få anmälningar inom den enskilda verksamheten i förhållande till den kommunala. Från 2000 – 2006 har det totalt gjorts 4 Lex Sarah utredningar inom den enskilda verksamheten. Det går inte med säkerhet att fastställa orsaken till de stora skillnaderna. Att få anmälningar skulle tyda på bättre kvalitet, torde vara osannolikt enligt Länsstyrelsens uppfattning. En försvårande omständighet när det gäller att följa anmälningsfrekvensen är att det ofta sker förändringar inom den enskilda verksamheten, så till vida att verksamheter läggs ner och nya kommer till. Det har också varit svårt att få in uppgifter från samtliga enheter, inte minst gäller det den enskilda verksamheten som bedrivs enligt LSS.

Lex Sarah undersökning 2006 i tabellform

Kommunal verksamhet

Tabell 1: Antal anmälningar enligt Lex Sarah 2000-2006

Kommun	2000-2004	2005 (äldre)	2005 (funktionshindrade)	2006 (äldre)	2006 (funktionshindrade)
Borgholm	1			2	1
Emmaboda	1	5	1	5	1
Hultsfred	11			4	6
Högsby	2				
Kalmar	31	8		6*	3
Mönsterås	2	1		1	
Mörbylånga	2				
Nybro	17	5	6*	16	5
Oskarshamn	10	1	2	1	
Torsås	2	3		3	
Vimmerby	17	2		4	
Västervik	16	3	2	4	
Totalt	112	28	11	46	16

* Två anmälningar omfattar flera personer.

Tabell 2: Anmälan per boendeform 2006

Kommun	Ordinärt boende (äldre)	Särskilt boende enligt SoL	Bostad med särskild service enl. SoL och LSS (boende för funktionshindrade)	Annan verksamhet enl. SoL och LSS (t e x ordinärt boende eller daglig verksamhet för funktionshindrade)
Borgholm	1	1		1
Emmaboda	2	3		1
Hultsfred	2	2		4
Högsby				
Kalmar	4	2*		2
Mönsterås	1			
Mörbylånga				
Nybro	1*	15**		5
Oskarshamn		1		
Torsås		3		
Vimmerby	1	3		
Västervik	1	3**		
Totalt	13	33	7	9

* Anmälningar som avser flera personer

** En av anmälningarna gäller flera personer

Tabell 3: Andelen kvinnor respektive män som omfattas av anmälningar 2003 – 2006.

	År 2003	2004	2005	2006
Kvinnor	7	12	17	38
Män	4	1	22	24
Kön ej angivet	4	1		

Anmälningar som gäller flera personer finns inte med i tabellen.

Missförhållanden

Det är vanligt förekommande att en person utsatts för flera former av övergrepp (ex bemötande, övergrepp och omsorg). En anmälan kan därför finnas redovisade i flera av nedanstående tabeller.

Tabell 4: Antal anmälningar 2006 gällande bemötandefrågor

Kommun	Äldre	Funktions-hindrade
Borgholm		
Emmaboda		1
Hultsfred	3	1
Högsby		
Kalmar	4	
Mönsterås		
Mörbylånga		
Nybro	2	2
Oskarshamn		
Torsås	1	
Vimmerby	1	
Västervik	3	
Totalt	14	4

Tabell 5: Jämförelse över tid av länets totala antal anmälningar om missförhållanden som gäller bemötandefrågor.

Kommun	År 2003 - 2004	År 2005 (äldre)	År 2005 (funktions-hindrade)	År 2006 (äldre)	År 2006 (funktions-hindrade)
Borgholm					
Emmaboda		1	1		1
Hultsfred	1			3	1
Högsby	1				
Kalmar	9	5		4	
Mönsterås					
Mörbylånga					
Nybro	1		3	2	2
Oskarshamn	1				
Torsås		1		1	
Vimmerby	2	1		1	
Västervik				3	
Totalt	15	8	4	14	4

Övergrepp

Tabell 6: Antal anmälningar 2006 gällande övergrepp

Kommun	Äldre	Funktions-hindrade
Borgholm	1	1
Emmaboda	3	
Hultsfred		3
Högsby		
Kalmar	1	1
Mönsterås		
Mörbylånga		
Nybro	15*	1
Oskarshamn		
Torsås	1	
Vimmerby	2	
Västervik	2	
Totalt	25	6

* 11 utredningar av 15 avser ekonomiska övergrepp inom särskilt boende

Tabell 7: Jämförelse över tid av länets totala antal utredningar i Länet och vilken typ av övergrepp som anmälningarna avser.

Övergrepp	2003-2004	2005 (äldre)	2005 (funktions-hindrade)	2006 (äldre)	2006 (funktions-hindrade)
Fysiska övergrepp	3	1	1	4	1
Psykiska övergrepp	8	1		5	2
Sexuella övergrepp					
Ekonomiska övergrepp	14	11	3	17	3
Annat	25	14	4	4	

Omsorg

Tabell 8: Antalet anmälningar 2006 som gällande brister i omsorgen.

<i>Kommun</i>	Äldre	Funktions- hindrade
Borgholm		
Emmaboda	2	
Hultsfred	1	2
Högsby		
Kalmar	2	1
Mönsterås		
Mörbylånga		
Nybro	1	1
Oskarshamn	1	
Torsås	1	
Vimmerby	1	
Västervik	1	
<i>Totalt</i>	10	4

Tabell 9: Jämförelse över tid när det gäller det totala antalet anmälningar i länet och vilken typ av brister i omsorgen som anmälningarna avser.

<i>Brister i omsorgen</i>	2003- 2004	2005 (äldre)	2005 (funktions- hindrade)	<i>2006 (äldre)</i>	<i>2006 (funktions- hindrade)</i>
Personlig hygien	1	2	1	1	
Tand och munhygien		1			
Mathållning	3	2	1	1	
Brister i tillsynen	6	8	1	8	2
Annat	2	2	2		2

Enskild verksamhet

Tabell 10: Antalet anmälningar i
tillståndspliktig verksamhet
enl. 7 kap 1 § SoL

	2000- 2005	2006
Ankarsrum gruppboende		
Ekängen HVB		
Forsagården	2	
Ostkustens gruppboende AB		
Solhäll vårdhem	1	
Solvikens HVB		
Stenbäckens behandlingshem	1	
Strandhagen		
Sörgårdens behandlingshem		
Tallgårdens gästhem		
Parkgården		
PEMA HVB		
Totalt	4	